

KALVINISTA VILAG

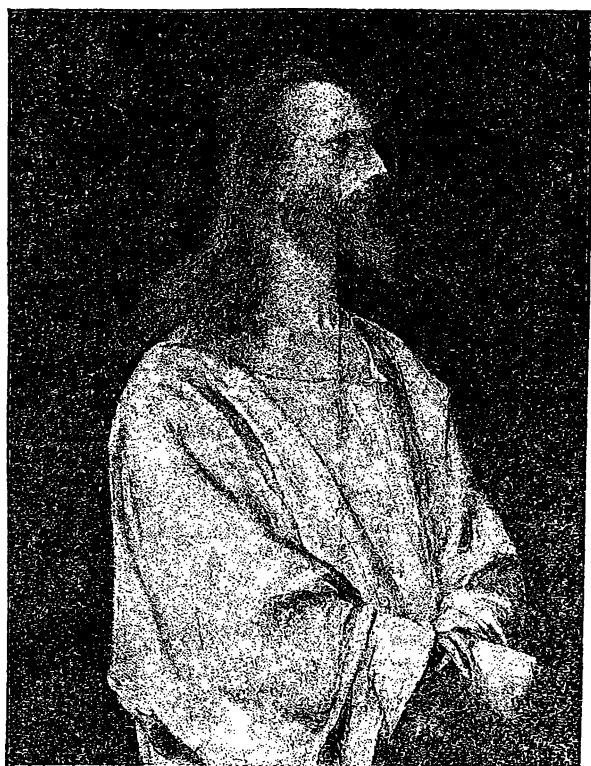
SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR ÉS DR. NAGY GÉZA

Megjelenik minden hónapban kétszer - Előfizetési díja félévre 60 Lel. Egész évre 120 Lel
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 38
Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők

III. ÉVFOLYAM

1929. ÁPRILIS 1.

7. SZÁM

A KIRÁLY

TARTALOM: László Dezső: Husvét. — Dr. Nagy Géza: Intézményes és személyes kereszttyénség. — Nagy András: Impressziók a marosvásárhelyi konferenciákról. — Dr. Illyés Géza: Szederjesi János megpróbáltatása. — Borbáth Dániel: Az anyaszentegyház és a mai ifjuság. — Irodalom és művészet. — Krónika. — Szerkesztői üzenetek.

KALVINISTA VILAG

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR ÉS DR. NAGY GÉZA

Megjelenik minden hónapban kétszer - Előfizetési díja félévre 60 Lei. Egész évre 120 Lei
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 38
Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők

III. ÉVFOLYAM

1929. ÁPRILIS 1.

7. SZÁM

Husvét.

„Ha pedig Krisztus fel *nem* támadott, akkor hiábavaló a mi prédikálásunk, de hiábavaló a ti hitetek is... *Amde* Krisztus feltámadott a halottak közül, zsengejük lön azoknak, akik elaludtak.“ I. Kor.: 15, 14 és 20 v.

Sokan gondolják, hogy a Krisztus feltámadása és az abban való hit nélkül is lehetséges keresztyén egyház és keresztyén élet. Ma a Szentírás ezek bölcselkedését cáfolja meg.

Krisztus egyházában, az első prédikáció a kegyes nők húsvéti bizonyágtétele volt: „*Az Úr feltámadott.*“ Annak a folyónak, amit keresztyén egyháznak neveznek ez az eredete, éltető vize. Létfogosultsága is csak annyiban van, amennyiben valóság ez az eredet és tudja adni ennek a forrásnak a vizét. Krisztus feltámadásáról való beszéd és a benne való hit nem a „legmagasabb foka“ a keresztyén életnek, hanem a gyökere. Annyiban keresztyén beszéd valami és annyiban keresztyén hit valami, amennyiben ehhez köze van.

Ha Krisztus fel *nem* támadott, nincs semmi bizonyítéka és biztosítéka feltámadásunknak és az örök életnek, akkor az egész egyház a legnagyobb hiábavalóság és csalás. Akkor a hívő lelkek a legnyomorultabb teremtmények. Akkor hazugság minden testvéri támogatás, minden tisztaság, minden szentség. Akkor áldottak a káromkodók, azok, akik gyötrik a többi embereket; hozsánna a paráznáknak, a részegeseknek, azoknak, akik az özvegyeket és árvákat bottal verik és kizsákmányolják. Akkor ültessük még ma arany trónjára a Vért és hódoljunk egyedül neki, hogy legalább *ezt az életet* boldogan töltsük el, hiszen más úgy sincs. Nincs semmi értelme az egész bolond körforgásnak, amit életnek neveznek.

Amde feltámadott. Most értjük meg, hogy ez az a forrás, amelyiknek vize táplálja, ha mi nem is látjuk, titkos gyökérzeteken keresztül az egész magasabbrendű életet.

Boldogok, akik nemcsak megsejtik, hogy kell lennie ennek a csodának, mert létét követeli az élet, hanem engedelmes hittel el is fogadják azt. Ezek isznak az élet vizéből és teremnek áldott gyümölcsöket.

Hiszed-e, hogy feltámadott? Én hiszem, *mert az Úr mondja.* Hiszem, mert kétszer éves történelem ezer és ezer hozzám hasonló bűnös emberi alakja, mutatja, hogy akik hittek benne, azok voltak a legnagyobbak. Én hiszem, mert az egyház akkor tudta feladatait igazán szolgálni, amikor nem prédikáltak semmi másról, csak a feltámadott Urról. Én hiszem, mert naponta látom magam és mások életében sok drága jelét: *Ma is él az Úr.*

Az Úr ebben a hitben akar czen az ünnepen megerősíteni.

László Dezső.

Intézményes és személyes kereszttyénség.

Van egy olyan kérdése az egyházi életnek, amely iránt tudatosan vagy öntudatlanul állandóan érdeklődik minden kereszttyén ember s amelynek a helyes megoldásáért mindig folyik a harc a különböző pártállású emberek közt. Egy olyan kérdés, amiről nem lehet úgy szólni, hogy az ember a történet bizonyágtételét, a theologiai rendszerezés munkáját és végül a mindennapi tapasztalat kétségbevonhatatlan tényeit ne vonultassa fel, ha világosan látni akar. Ez pedig a következő: *Mi fontosabb a kereszttyénségben, ennek látható, intézményes megjelenése, az egyházi élet-e vagy pedig ennek az egyes személyiségekben megjelenő alakja-e, az egyéni kereszttyénség?*

Első tekintetre talán sokan egész könnyűnek találják erre a feleletet. De alig hiszem, hogy ha ezek a feleletek most egy pillanat alatt napvilágra jönnének, meg egyeznének egymással. Természetesen két tábor alakulna ki hamarosan: Lennének olyanok, akik minden építő munka előfeltételét az egyházi közösségben, illetve az egyház szerveinek kifogástalan működésében látnák s éppen ezért ennek tulajdonítanának nagyobb jelentőséget. Mások ellenben olyan fontosnak tartanak az egyes lelkekért való tusakodást s az azokért való odaadó munkát, hogy emellett egészen eltörpülve látnák az egyházért, mint látható intézményért való fáradozást. S meg vagyok győződve, hogy mindkét párt tudna egymással szemben egész sereg bibliai és történeti érveléssel szegezni, amivel álláspontját igazolni próbálná. Hiszen, ha a múlttól egyelőre eltekintünk s figyelmünket csak egyházunk jelenlegi életére fordítjuk, mindjárt észre vesszük, hogy tk. a ma egymással szemben vagy egymás mellett fennálló építő irányok, egyházkerületi és egyházmegyei pártok azért néznek egymásra olyan értetlenül, mert ezt a kérdést nem gondolták egész nyugodtan végig és nem tudják éppen ebből kifolyólag egymás munkásságát kellőképpen méltányolni. Ezért van az, hogy *jelszavakat* dobálnak egymás ellen, komoly és meggondolt érvek helyett, ezért van az, hogy nem látjuk egymásban egy és ugyanazon harcos tábor küzdő katonáját, hanem csak guerilla csapatokat, akik különböző színes zászlók alatt rontanak egymásra s fecsérik el azt az erőt, amit mindnyájan Isten országa építésére kaptak az Urtól.

Itt tehát éppen az említett magasabb érdek szempontjából megpróbálom erre a kérdésre feleletet adni abban a reményben,

hogy másokban is gondolatokat fogok ébreszteni és ezek el fognak vezetni mindnyájunkat a helyes út felfalálására.

*

Ha a kérdést először *történeti* oldaláról nézem, úgy látom, hogy a kereszttyénségnek eddigi élete ebből a szempontból két nagy szakaszra oszlik. Az első a római egyház tekintélyének, uralmának kora, a második az evangéliumi protestáns egyházaké. Ott az egyház, a földi, látható institúció volt minden, ennek falait erősítették, hatalmát, gazdaságát növelték a tudomány, a politika, sokszor a világi fegyver segítségével. A kor uralkodó jelszava az, hogy az egyházon, még pedig a *látható* egyházon kívül nincs üdvösség. A cél tehát az, hogy mindenkit ennek az egyháznak az engedelmessé tagjává tegyünk, mert másképp elkarhozik. Ennek a célnak elérésére minden eszköz felhasználható, mert ez mind a lelkek üdvösségére és „Istennek nagyobb dicsőségére” szolgál. Így állnak elő olyan esetek, hogy Augustinus a 411-i karthágói zsinaton kiadja a jelszót: cogito intrare, — azaz kényszerítetek mindenkit, még azt is, aki nem akar belépni a római egyházba! Így értjük meg a nagy pápáknak (VII. Gergely, III. Ince, VIII. Bonifácus) az elkeseredett küzdelmét az egyház világi hatalmának, a kényszerítő eszközök e foglalatának birtokáért. Így értjük meg az inkvizíciót és Loylát sötét seregeikkel együtt. Mindez nem azt jelenti, hogy ne ismernénk el a személyes kereszttyénség virágzását a római katolicizmusban is. De ez, épúgy mint a tudomány és a művészet mind csak az egyházat tekintette életcéljául, ennek építésében, diadalra jutásában verejtékezett, vértett és nyomorodott el. Előáll az a helyzet, amiről Luther olyan keserűen szól a német nemességhez: Rómában Krisztus semmi, a pápa minden. A földi egyház bár látzólag segíti, de alapjában véve megsemmisíti a személyes kereszttyénséget.

A reformáció most már ezzel szemben először az ellenkező végletbe lendül. Luther előtt megtérése után eltűnik az egyházi közvetítés s nem marad más számára, csak egy *egyéni* követelmény: a *hit*. Aki ezzel megragadja a Krisztust, az megtalálja benne Isten kegyelmét, az igazságosságot, békességet és szabadságot. A gyermek megtalálta Atyját, felujjong az örömtől s nem kérdezősködik most már egyéb után. De csakhamar kitiünk, hogy ez a drág birtok nem olyan könnyen közölhető és hogy ennek számtalan ellensége van. A nép vadsága, a társadalmi forrongások és a római egyház elpusztulással fenyegetik. Le kell tehát tenni ezt egy új *intézménynek* a kezébe, amelyik tisztán megőrizze és közvetítse Isten ígéreteit, törvényét, szakramentumait az egymás után jövő nemzedékeknek. Így születik meg az evangéliumi egyház. Kálvin szerint már ez olyan fontos, hogy a kegyelem legfőbb eszköze legyen a hívők anyjának, egy egész életünkben nélkülözhetetlen iskolának tekinti azt, *még pedig — jóljegyezzük meg — nemcsak az ő láthatatlan, hanem az ő látható alakjában is*. Senki odaadóbb hűséggel nem építette a külső, a látható egyház szervezetét, védte annak autonómiáját, keresgélte egy új *egyetemes* evangéliumi egyház összekötő szálait, mint ő. Alakjában összeolvad a hívő, gyermeki kegyesség és a férfias szervező erő, mind az, ami előttünk egy igazi ker. ember nélkülözhetetlen jellemvonását teszi.

Sajnos, ha csak tisztán a ref. egyház további fejlődését is nézzük, látjuk, hogy az utódok alatt a kálvini kereszttyénségnek vagy egyik, vagy másik vonása veszendőbe megy s így egyházunk ismét állandóan két véglet közt hanyódik. Látunk egyházakat és korszakokat, (orthodoxia, liberálizmus), amelyek semmi megértést nem mutatnak a személyes hitélet nagy kérdéseivel szemben s ennek har-

cosait idegenkedve, sokszor ellenséges indulattal fogadják és látunk mély hitű, nagy buzgóságú kálvinistákat (Cromwell, Tolnai Dalí János, Terstegen), akiknek semmi érzékük nincs a történeti egyház iránt s akiknek munkája éppen ezért ennek számára csak közvetett úton gyümölcsözik. S ez a két, szélsőséges álláspont többé-kevésbé ma is fenn áll és számtalan ellenségeskedésnek a kiinduló pontját képezi.

A kérdés nem is oldódik addig meg, amíg nem tisztázzuk magunk előtt az intézményes és a személyes keresztyénség egymáshoz való viszonyát. Mert azt gondolom, már az eddig elmondottakból is megállapíthatta mindenki, hogy a ref. keresztyénség egyiket sem nélkülözheti: Egyházunk mindig akkor élte fénykorát, — gondoljunk csak a XVI. sz.-beli Genf mellett az angol puritánok, a holland reform párt vagy az erdélyi nagy kálvinista fejedelmek korára. — amikor az egyéni buzgóság ápolása mellett az egyház külső erősítését a fegyelmezést, iskoláztatást, és a tudományt is ápolták. Ezeket az időket emlegetjük és visszásírjuk ma is. De kinek jut vajjon eszébe az, hogy bepillantson ezeknek a korszakoknak a belső életébe s meglássa azt, hogy mi volt az oka ennek az istenáldotta virágzásnak? ...

Amint én látom a dolgot, ezekben a korszakokban olyan örökkévaló isteni törvények jelentkeznek, amik minket is rásegítenek az egyedül helyes út megismerésére. Ezek a törvények pedig a következők:

1. Az első mindig a személyes élet és csak ennek eredményé az intézmény. Hitünk szerint mindennek végső oka, forrása a Mindenható Isten s csak ezután Ő általa következnek a világ véges formái. Az apostoli hitformában is az övé az elsőség, aki-ben hiszünk s csak ennek vége felé jön az Anyaszentegyház, ami minden dicsősége mellett is csak teremtmény, s aminek csak szükségessége, Istentől rendelt létezéséről, de nem üdvözítő hatalmáról is tesziünk vallást. Énnélfogva úgy az égen, mint a földön Isten elsősorban az életből, még pedig a személyes életből hozza elő az ő gyermekeinek elhívására, nevelésére szükséges intézményeket. Igaz, hogy Jézus a zsidó vallás kebelén nő fel, de vele egy egészen új életközösség, új teremtés, Isten megváltott szent jeinek társasága, a ker. egyház élete veszi kezdetét.

Apostolai nem innen vagy onnan, hanem egyedül és kizárólag Tőle, tehát egy személyes életből veszik azt a hitet, szeretetet és győzelmi erőt, amellyel meghódítják számára az egész világot. A ker. egyháznak minden megújulása a Krisztusba való bekapcsolódásból születik. Aki ebből a kapcsolatból kiesik, annak a sorsa az, ami a gyümölcstelen szőlővesszőé, kivágtat-

tatik, megszárad és a tűzre vettetik. Ná-lunk tehát ez a jelszó: csak a Krisztusi! nem a modern pietizmus találmánya, olyan régi, mint maga az apostoli keresztyénség vagy ennek újrakedése, a reformáció. Aki ezt a követelményt magára nézve megtagadja, az saját ker. életének a gyökereit metszi el. Aki ezt a követelményt egyházi munkájában, a személyes építésben nem érvényesíti, az terméketlenné teszi azt a talajt, aminek munkálására, bevetésére küldött s kimondta egyúttal munkássága felett is a halálos ítéletet. Ezt a dolgot nem lehet úgy elintézni, hogy egyik vagy másik nemzedékhez vagy egyesülethez csatlakozom, mert mindenkinek saját magára nézve kell elintéznie, hogy az ő gyarló erejére támaszkodik-e vagy a Krisztuséra és él-e az ő áldásaival, (ima, ige stb.) vagy megveti azokat.

2. Az intézményes keresztyénségnek, az egyháznak csak annyiban van értéke és létjogosultsága, amennyiben ezt az új életet tagjaiban és a társadalomban felébreszti, ápolja, győzelemre juttatja Isten dicsőségére. Nagy tévedés és még a római egyháztól reánk maradt helytelen felfogás az, amelyik az egyház célját csak abban látja, hogy megőrizze a tiszta tant és külső felépítésében, szervezetében az isteni parancsokban való engedelmességet tükrözze vissza. Ilyenformán az egyház olyan lenne, mint egy mintaszerű raktár, amelyikben minden van, s minden a maga helyén van, csak épen az élet, a megmozdulás, a csírázás, a virágzás és a gyümölcsözés, Isten országának ez elengedhetetlen feltételei hiányoznának. Nagy tévedés, amitől nekünk már éppen ideje megszabadulnunk, amelyik a reformátoroknak és magyar ref. egyházunk dicsőséges alakjainak munkásságát csak egy intézmény alapításában, külső védelmezésében, fejlesztésében keresi és ismeri el.

Annyi bizonyos a multnak minden elfogulatlan kutatója előtt, hogy elődeink azért tudtak olyan eredményesen munkálkodni, mert kitárták az ablakot személyes jellegű munkájukkal a Szentlélek előtt s az egyházat elsősorban a lelkeken keresztül építették. Igaz, hogy az egyház soha sincs abban a helyzetben, hogy minden egyes tagja hívó keresztyén legyen és addig is fel kell használnia a nevelés és fegyelmezés, az iskolázás, az egyházi rendtartás és törvények eszközeit azoknak összetartására. De úgy Kálvin, mint a ref. hitvallások különösen hangsúlyozzák, hogy mindezeknek egyetlen célja az építés. Az teszi ezeket is igazán értékessé, ha bennük a Lélek hatalma, megszentelő ereje munkálkodik.

3. Minthogy egyházunk célja a lelkeket Isten dicsőséges szolgálatára felbreszteni, minden funkciója a *szabad, személyes elhatározás bélyegét kell hogy magáék viselje*. Leszámítva az istentiszteletet és az adminisztráció előírt formáit, sem a textus megválasztását, sem a prédikáció tartalmát, sem a lelkigondozást, sem a belmissziói tevékenységet nem lehet úgy körülírni nálunk, mint más felekezeteknél. Egyet lehet csak elvárni az egyháznak minden munkásától, hogy *ezeket mind teljes odaadással, lélekkel és hűségesen végezze*. S ha talán erre magukat nem érzik alkalmasnak, legalább azt, hogy igyekezzenek belenőni ezeknek az építő munkáknak a gyakorlásába. Mert elképzelhetetlen előttem, hogy egy lelkipásztor megelégedjék a szorosabb értelemben vett hivatalos funkciók végzésével s *szabad* tevékenységével ne igyekezzenek azt a viszonyt, ami közte és a gyülekezet között van, *életteljessé* tenni. A gyülekezet is megérzi ennek hiányát s nagy elhidegülés szokott ennek eredménye lenni. És ezt nem pótolja semmiféle adminisztrációs kiválóság sem. Nemrég érdekes vitát hallgattam végig, amelyik azt a kérdést akarta eldönteni, hogy melyik fontosabb a lelkipásztor munkájában: a hivatalos kötelességek teljesítése-e vagy a lelkek szabad építése. Előttem a felelet egy percig sem lehet kétséges: Aki buzgó a lelkek építésében, az a legtöbbször elvégzi irodai és egyházkormányzói munkáját is, de aki szívesebben mozog ez utóbbi téren, nem mindig jó pásztor. Isten pedig *elsősorban* ezt a hivatást tűzte elénk s nem csak az elintézett aktákat, hanem főként a reánk bízott drága lelkeket fogja számon kérni tőlünk.

4. Végül jöjjünk tisztába azzal, hogy mennyiben van igazuk azoknak, akik az egyházi közösségnek és intézményeinek értékét, illetve az építő munkában a törvényes rendet, a gyülekezet által elhívott pásztorok és presbyterek tekintélyét, a felsőbb egyházi hatóságok tiszteletben tartását hangsúlyozzák. Előttünk, mint említettem, az egyház, még pedig a látható egyház hasonlíthatatlan értéke és fontossága a földi közösségekkel szemben egy percig sem kétséges. Valljuk, hogy ezt nem *mi*, hanem *Isten* hozta létre, mint azt az *intézményt*, amivel fenntartja a hívők egyes nemzedékei közt a folytonosságot s azt a *csatornát*, amelyen át az ő üdvözítő kegyelme árad. Emellett Kálvin és összes ref. hitvallásaink azt is hirdetik, hogy Isten mindent rendben végez, a teremtést, gondviselést, kormányzást, elválasztást, üdvözítést. Törvényes rend nélkül nem áll fenn az égboltozat, nem áll fenn a világ semmi, tehát az egy-

ház sem. Valakinek illetve valakiknek kell hogy vezessék a gyülekezetet életét és kell, hogy viseljék érte a felelősséget. Ezeket a tényeket semmiféle építő munkában kikerülni, negligálni vagy éppen kisebbíteni ref. meggyőződésünk szerint nem lehet. Előttem elképzelhetetlen egy olyan vasárnapi iskola, bibliakör vagy összejövetel, melyet nem a presbyterium készít elő, nem vesz részt annak ellenőrzésében, irányításában s elhibázottnak tartok minden olyan építőmunkát, amelyik a presbyterium foglalkoztatása nélkül jön létre és tenyészik. Az ilyen munka menthet meg lelkeket, de az egyházat a maga *egészében* nem fogja megeleveníteni. Már pedig nekünk a célunk ez is kell hogy legyen. Isten dicsőségét nemcsak a megváltott *lelkek*, hanem az ébredő Istenhez térő *gyülekezetek* is kell hogy hirdessék. Csak ilyen gyülekezetekben fogják jól érezni magukat a hívő keresztyének s csak ilyen gyülekezetek fogják aztán reásegíteni tagjaikat az öntudatos ker. életre. Ezért örömmel üdvözlök minden olyan intézkedést, ami az egyes lelkek megmentésén túl a gyülekezeti élet megújításán, *munkába állításán* is fáradozik.

Ezek után tehát világos, hogy életben maradásunknak és fejlődésünknek egyetlen feltétele, legsürgősebb teendőnk mai nehéz helyzetünkben csak ez lehet: a *személyes keresztyénség buzgó ápolása által megtartani, életképesse tenni az anyaszentegyházat!* És nem megfordítva. A házat nem felülről kezdik építeni, hanem a fundamentumon. Ahol *élő* lelkeket iktatnak be Isten országa boldog tagjai közé s ahol ezekről nem veszik le a gondoskodó, pásztori kezét, ott az eklézsiák és iskolák, intézmények sorsa biztosítva van. De ahol mindig *csak* a külső kereteket tatarozzák s csak ezeknek erősítésére használják fel a buzgóságot, ott nem Istennek, nem a Szentléleknek a munkája folyik. *A kétféle: építő és egyházkormányzói munka közt fontoság tekintetében, csak ez az arány állhat fenn = 3:1.* Vegyük revízió alá most már ebből a szempontból munkálkodásunkat, egyházi életünket és vigyázzunk, nehogy az Úr ítélete alá essünk!

Megjegyzés. Ez előadás ellen két kifogás merült fel: Az egyház hivatalos adminisztratív ténykedését nem méltányolja eléggé és hogy előadó az iskolák, intézmények jelentőségéről alkotott régi meggyőződését megváltoztatta. Azt hiszem, a dolgozat figyelmes átolvasása mindenkit meggyőz ennek ellenkezőjéről. Csak azt akarom újra kijelenteni, hogy a személyes keresztyénség ereje, érdeklődése, szeretete nélkül a kormányzás mechanizmus, tehát értéktelen lesz, s élő hit nélkül intézményeink, iskolánk összeomolnak vagy legalább is elszorvadnak.

Dr. Nagy Géza.

EGYHÁZUNK MUNKÁJA

Impressziók a marosvásárhelyi konferenciákról.

A konferenciáknak is van Lelke. És akkor együttlét a konferencia, ha igazi Lelke van, Ki áldott fájdalmak között szüli újjá a Lélek szerint való résztvevőket. Amit nem a Lélek terem, nem az Isten Szent Lelke szül, az természetlen, meddő, és arra sem érdemes, hogy regisztráljuk. Érdekes, vonzó, mások számára is megtermékenyítő csak az az együttlét, ahol Lélek által Élet fogantatik. Az igazi konferenciák ettől a Lélektől, a Szentlélektől veszik életüket, atmoszférájukat és akkor az együttlét áldott *synparaklézis*: ugyanazon isteni kijelentés holdog kicserélődése és kiegyenlítődése az egymástól hitben különböző vagy egyező lelkekben. Az ilyen együttlétben a lelkek valóban élnek, Krisztusban élnek, az egymás közti távolságok megszüntnek, a korlátok feleslegessé válnak. Az Igétől táplált lelkek érzik, hogy Krisztus osztódott éhcsillapító morzsákká, mint az öt kenyerek és újra összeszedeti, tömöríti a lelkünket, hogy mikor számbavétejtik, az éhesek mind jóllaktak és 12 kosár kenyeret találtak.

Hogy a konferenciázó Egyház dolgozó egyház-e vagy nem, attól függ, hogy vajjon a konferencia Lélektől született-e? Újjászületett-e? Van konferencia, melynek célja nem revidéaltatik a Szentlélek által, mely nem synparaklézis, hanem *vita*, melynek rendesen öncélja van. Ez valószínűleg a Sátán revíziója és irányítása alatt áll — és foly le. Ilyenkor a Sátán azonosítja magát a vitázóval: Isten kijelentése helyett — az én igazságom az igazság. Az ilyen konferencián a lelkek csak távolodnak egymástól: osztódnak, hogy soha többé ne egyesülhessenek, még csak ne is találkozzanak. (2. Thess. 2.). Elvi ellentétek, álláspontok, pártok keletkeznek, megannyi csapdája a Sátánnak, a visszavonó, cívódo, életgyilkoló természetnek.

De ha a konferencia oly együttlét, mely alkalmat nyújt arra, hogy az *Írás Isten Igéjévé: Krisztussá legyen*, és *Ő a mi hitünkben úgy osztódik el, mint éhezőknek az Élet kenyere*, erről biztos ismeretünk ébred és úgy tér vissza *Ő* hozzá, hogy az *Ő* arca, dicsősége a bizonyágtételek, konfessziók, részszerint való „ismeretek” tömörülése, integrálódása által előttünk világosabb, fényesebb: ez esetben a konferencia synparaklézis. Elveszti öncélját és az alázatos szolga kívánja a látottakat és hallottakat *másokkal közölni*; nem kötelességnek nézi azt, hanem az ajándékozó örömét érzi szegényen is. Boldog az, aki *így ad, csak a szeretet adhat és a szeretet csak ad*.

A konferenciákról sokszor úgy jövünk el, mint akik letettünk egy csomó terhet és nyertünk újakat. *Terheket*, a proféták értelmezése (Náhum) szerinti *terheket*, vádakat, melyekben benne van a megsemmisítő ítélet is. És ha a konferencia nem tud ilyen terheket adni, pedig ez is feladata, a Szent Lélek Isten gondoskodik, hogy találkozzunk legmeghittebb szolgatársainkkal, kikkel társalogni önként sodródunk Isten törvényszéke elé. Mi, a beszélésből élők, megnémulunk és bűnhődünk. A vett teher mellett csak az vigasztaló, enyhítő körülmény, hogy *még van alkalom szolgálni*, „még egy kevés idő van”. . . — örölyemre állók és vigyázók

(látásra készülök) — hogy lássam, mit mond nekem az Úr”. És *Ő* azt feleli: *van kegyelmi idő*. Ez a nekem szóló, felszabadító *evangélium*.

*

A marosvásárhelyi konferenciának is volt Lelke. Nem testtermette babonás tömeglélek, ami nincs, hanem az Isten Szent Lelke. Ámos 8. része vezette be a konferenciát. Azt mondta az Ige, hogy éhes a világ, kielégíthetetlen lelki éhínség gyötri. Az emberek testüket tartják jól, azt hívén, hogy elmulik az éhínség, de Isten kielégíthetlenséggel átkozta meg az éheseket, — akik még a *hulladékból is pénzt csinálnak*. Ez a büntetés jár mindenkinek, hogy a testi ember egyék és soha jól ne lakjék, mert nem az *Életnek kenyerét* eszi; az érzékiség nem kívánja a *mennyei kenyeret*. Ezért „fut tengertől tengerig”, ezért válik az ember embertársa számára túrhetatlenné. A késő ébredés kétségbeesztő, futkosnak az Úr beszéde után — és nem találják meg. — *De van kegyelmi idő*, mely rövid és utolsó. A világ végpusztulás felé halad, halálos ítélet alatt van és nem tudja. A Mammon vesztőhelyé tette a világot és erőszakos halálra ítélte az embert. A mi *közbenjárónk* kieszközli a *Kegyelmet Mennyei Atyáunknál*, ha *hittel* feléje fordulunk és *imádsággal* tapogatózunk a hitünkben nyújtott jóságos kegyelem nyomai után.

Vita helyett, — Isten Igéjével szemben nincs vitának alkalmá — énekeltük: „Jobban Tied Uram...”

Ha ez az ének állandó kíséző volna életünk szomorú melodrájában!

A nagy közönszező: az Ige egygyé ötvözőtt mindnyájunkat és éreztük a titokzatos *mássáletel* félelmét és örömet. Az ilyen konferenciák csak javára lehetnek az Anyaszentegyháznak is: új fázis ez a konferenciák életében vagy tán régi? De el van rejtve benne az intézmények üdve. — Konferencia, melyet emberek rendeznek ugyan, de kellemben családva főbhet nyerne kegyelemben, mint amennyit várnak, *másképp* kapják: úgy kéri áldásait, mint ember szokta és nyerk kérdés ellenére is az *Életet* a maga emberfelettségében.

A Lélek osztódásából egy *testvéri közösség* lett, melyben mindenki ellefejtí külön véleményét. Kimarad a frázeologia; minden kérdésben egyik vagyunk, csak az a különbség közöttünk, hogy a kegyelmi időt *ki hogyan akarja felhasználni*. A kegyelmi idő emberének nincs kicsiny és nagy dolga: munka csak az, *amiben Krisztus van* — és az mind nagy. Amiben nincs Krisztus, az mind hiábavalóság. Csak egy szempontja lehet a munkába indulónak: az *üdvösség*; a ránkbizottak, a nép, az Egyház (gyülekezet és intézmény!) üdve — és végül a saját örökkévaló kimenetelem. Ez nem más, mint Isten teljes diadala a világban, mert az *ő* felséges akarata is *üdvözítő akarata*. Ha szeretem az én Uramat, örvendek az *ő* diadalának és együtt diadal-maskodom Vele. Még egy kevés idő van, tán egy év, tán tíz, vagy rövid emberöltő. A nyomortanyákra még van idő elvinni az evangéliumot, még van idő azokat szeretni, akiket *senki sem szerel*, akik a legéhesebbek, akik illetlen meztelenségben, rongyokban tengetik éhes testüket és ahol a lelki éhínség a legnagyobb és a lelki „nincs” és az ezzel együttjáró *lelki mosdatlanság* még a föld számára is elviselhetetlen (Ésaiás 26²⁰—21).

Adjatok ti enni a sokaságnak, takarjátok be a meztelenséget, töröljétek le a könnyet, mossátok fel a vért, szedjétek össze az elhullt életeteket, simogassátok meg az ordítástól eltörzult arc- és lélekvonásokat, mossátok meg lábait és lelküket a beszennyezett árva, elhanyagolt senkiknek. Az Ige orvosság, az Ige minden. Aki benne van Egyházunk hit-, szeretet- és munkaközösségében, az az Ige fényénél keresi meg a bűn és nyomor szomorú haldoklóit.

Az egymással való kibékülés igen sietős, hamar kell helyrehozni mindent, hamar eloszlatandók az „el-vek” — és „osztályok” közti különbségek, mert csak így lehet az Úr előtt megjelenni, áldozni, imádkozni és nagy félelemmel és rettegéssel hallgatni a kijelentést: a kegyelmi manifesztációt, a Mindenható Isten amnesztiáját.

A liturgiáról beszélni, vagy arról hallani soha sem volt érdekfeszítő, hiszen csak emberi funkció-
nak tartottuk, holott az nem szerződés vagy díjle-
vélkövetelte teljesítmény, hanem Isten kijelentésé-
nek legközvetlenebb, legünnepélyesebb, de legfélel-
metesebb formája. Alkalom, amikor az ember alá-
zatos szolgájává és eszközévé válik, hogy a *Szent-
írás betűje Ige lehessen, azaz itélő és megváltó ki-
jelentés a gyülekezet számára. Aki a Szentírást
mint liturgus olvassa és bizonyosságot teendő aj-
kára veszi, az az üdvösség és kárhozat határán —
a keskeny úton áll. E felelősség oly nagy, hogy a
liturgus félelem és rettegés nélkül nem nyithatja
fel a Szentírást, sem ajkát. Az ótestamentumi idők-
ben is így volt ez. Az oltár készen állott faragat-
lan kődarabokból, a reá rakott fahasábokból a zsi-
gerek megszóva várták a felcsapó tűz lángját, a li-
turgus-áldozár féltérdre ereszkedve, kezét fején
összekeulcsolva szíveig vágó pisszentéssel jelenti,
hogy az Úr jelen van. Mindenki eltakarja arcát, az
Urát nem szabad látni, meghal az, aki látja őt.*

A liturgia megújítása a liturguson kezdődhet-
tik, mint minden megújulás. Az ő személyén fordul
meg, hogy a keresztyénség *intézményes-e vagy sze-
mélyes, vagy mindakettő életteljes fonódása. Az in-
tézmény addig vár veszteg, míg forró lelkekben sze-
mélyessé oldódhatnak. Az intézmény önmagában leg-
feljebb monumentális lehet, ható életté csak a sze-
mélyes keresztyén életet élő pásztoron, liturguson és
adminisztrátoron keresztül lesz — így az üdvösség
útjává, — de feltétlenül kárhozattá, ha az intéz-
mény, melyben Isten kijelentése van irássá, alkot-
mányá, kővé (épületté) meredve, személyes élet
hiánya ellenére is érvényesül, amire Isten történeti
példákat mutatott bőven. Ki meri tehát mondogat-
ni, hogy „Ábrahám a Mi Atyánk”... hogy vannak
intézményeink, voltak atyáink, hitvalló gályarab
eleink? — „Isten a kövekből is teremt fiaikat Áb-
rahámnak.” Próbáljuk meg kisebb jelentőségű dol-
gunkat *kisebnek nézni, de úgy végezni, hogy az-
zal is az Urnak szolgálunk és sok ellentmondás el-
tűnik életünkben, mindeure lesz időnk. Az Úr szó-
lójában nem mindig kedvünkre valók a munkák, de a
Gazda tudja, látja a munkák értelmét, azok nagy,
termékeny összefüggését.**

Nyárádszentbenedek.

Nagy András.

(Folytatjuk)

**Ha valaki az emberek iránt nem hálás, ezzel
Isten iránt való hálátlanságát is kimu-
tatja.** GENFI KÁTÉ.

Terjesszük a

**KÁLVINISTA
VILÁG-ot,**

mint a
romániai
magyar refor-
mátusság igazi
kálvinista ön-
tudatú, irányú
és szellemű
lapját!

Szederjesi János megpróbáltatása

Szederjesi János egyszerű, névtelen fa-
lusi lelkipásztor volt, de állhatatossága, hű-
sége és hősiesség, mellyel szent hiva-
tását nagyon nehéz időkben betöltötte, méltó-
tá teszi, hogy egy pillanatra kiemeljük a
több, mint 200 éves múlt homályából. Há-
borúságot, meghurcoltatásokat és üldözteté-
seket szenvedett Krisztus nyájáért, de
mindezek dacára szilárdan és félelem nél-
kül állott meg őrhelyén és védelmezte meg
a súlyos kísértések között a szent eklézsia
legdrágább értékeit.

A II. Rákóczi Ferenc féle szabadságharc
kitörése miatt külföldi egyetemre nem me-
hetvén, elfogadta Kőrödszentmárton meghi-
vását. Kőrödszentmárton abban az időben
kis városka volt. lakosságának többségét
kálvinista kis nemesek tették.

A dolog ott kezdődött, hogy II. Rákó-
czi Ferenc 1705. nov. 11-én Zsibónál Her-
bevillével szemben teljes vereséget szenved-
vén, Erdély német kézre jutott és Rabutin
lett az úr felette, aki fegyelmezetlen, zsák-
mányolásra éhes csapatait szétosztotta Er-
dély városaiiban és falvaiban. Ez volt Er-
dély elvesztésének egyik legfájdalmasabb
közvetlen következménye.

Igy jutott egy kisebb német csapat Sze-
derjesi János eklézsiajába. Korödszentmár-
tonba is.

A prédikátor, a németek érkezésének
hírére, először a szent eklézsia egyházfiai-
val és esküdtjeivel tárgyalt arról, hogy a
megszállás folytán milyen veszedelmek ér-
hetik a gyülekezetet és körülményesen
megbeszélték, hogyan lehetne védekezni
ezek ellen. A dolog természetéből folyt,
hogy a védekezés a legnagyobb nehézség-
gekbe ütközött, mert a megszállásnak, a
fejedelem iránt való hűség miatt, megtorlás
jellege volt és a megszálló katonaság egé-
szén fegyelmezetlen, durva emberekből ál-
lott.

A prédikátor mindennek előtt hamarosan
összegyűjtötte hiveit, bőséges utasításokat
és tanácsokat adott, hogy miként visel-
kedjenek a megszállókkal szemben. Ezen
kívül gyakori megbeszéléseket folytatott a
szülőkkel, különösen az ifjúsággal.

Személyesen ment fel Sarkadi György
birtokos nemes házához és komoly szavak-
kal kérte és intette, teljes erejével hasson

SZOCIALIS KÉRDÉS

'Az anyaszentegyház és a mai ifjúság.

Mai ifjúságunknak egyik jellemző vonása, hogy egyedülálló, magáramaradt ifjúság. Ha a Magyarországtól elcsatolt területek kisebbségi ifjúságát, csak az ezelőtt 1—2 évtizeddel élt ifjú nemzedék mellé állítjuk, mindjárt szembetűnik az, hogy míg a mult ifjúsága felett ott volt a *nemzet*, mint egy atya s gyámolító kezével annak útját egészen könnyűvé tette, a nemzeti erők, értékek által pályáikon, céljaik elérésében biztosan, nagy léptekkel és aránylag könnyen haladhattak, addig a mai ifjúság életét nemcsak, hogy nem aranyozza be a nemzetifjúság boldog érzése, de keservesen nélkülözi az előbb említett atyai kezet. Hova tovább mind több és több magyar ifjú nő fel, akik nemzetüknek nemcsak gazdasági erőt, de már kultur értékeit is nélkülözik. Érintkezésbe sem jöhetnek velük. — A mai ifjúságunk az előbbinél sokkal nehezebb úton egyedül, magára maradt.

Ifjúságunk életének egy másik szembetűnő jelensége, mely nemcsak a mi, de más nemzetek jelenlegi ifjúságára is jellemző az, hogy egy *nagy vágy és keresés támadt benne az Isten és az Isten dolgai után*. Amíg csak a 10—15 évvel ezelőtti ifjúság is úgy bizott önmagában és emberi erők által akart mindent megvalósítani s Isten iránt közömbösséggel viseltetett, addig a ma ifjúsága az örökkévaló isteni dolgokra emelte tekintetét és nagyon Istenre szorultnak érzi magát. Ha valakinek alkalma nyílik a mai ifjúsági vallásos mozgalmak nagymérvőségét megismerni, meggyőződhetik e megállapítás valóságáról. Csodálatra méltók azok az adatok, melyek arról számolnak be, hogy az utóbbi évtizedben mennyi ifjúsági vallásos egyesület alakult, milyen sok Biblia fogyott el az ifjúság között.

Ez adatokhoz a magyar református ifjúság is értékes aránnyal járult hozzá.

Ami az ifjúság e mozgalmában egyik nagyon örvendetes jelenség, az, hogy *nem egyházon kívüli*, hanem az egyházban, az egyház által, az egyházért végzik. Ugy, hogy ma az előtt a nagyszerű csemeny előtt állunk, hogy két nagy erőssége az *anyaszentegyház és az ifjúság találkoznak*. Ha ez eseménynek jelentősége van, különös jelentőséggel kell legyen reánk: egy próbák közt levő egyházra és egy magára maradt, egyedülálló ifjúságra nézve.

Mit jelent az anyaszentegyházunkra és mit az ifjúságunkra e találkozás?

Az anyaszentegyházat figyelmezteti *anya* voltára.

A Heidelbergi Káté 54-ik kérdésére: „Mit hiszsz a Krisztusnak szent és közönséges Anyaszentegyházáról?” így felel: „Hiszem, hogy az Isten Fia,

világ kezdetétől fogva világ végezetéig az egész emberi nemzetségből, Szentlelke és Igéje által magának az igaz hitben megegyező, örökkéletre elválasztott sereget gyűjt, azt oltalmazza és megtartja: és hiszem, hogy ennek seregnek én is élő tagja vagyok és mindörökké az maradok.”

Az anyaszentegyház ez a világ kezdetétől, a világ végéig gyűjtött, örökkéletre elválasztott nagy sereg. Ennek tulajdonságát Kálvin szerint szépen fejezi ki az, hogy az egyház a „szentek egysége.” Az Isten Igéje és a Szentlélek által szentekké lett lelkeknek az igaz hitben, reménységben és szeretetben való egysége. E nagy sereg, a szenteknek ez az egysége láthatatlan; ez a láthatatlan anyaszentegyház, melyet Pál apostol Krisztus testének nevez, mely felett ott van Krisztus, a fej. Ugy összetartozik és olyan viszonyban van Krisztus és az egyház, mint a fej és a test. — E láthatatlan anyaszentegyháznak van e világban levő része is s e kis része látható. Ezt nevezzük földi egyháznak. Az egyház e részében még gyarlóságok vannak, mert akiből áll, még nem szentek. *De épen azért van e földi egyház, hogy ezek, akik szintén választottai ama seregnek, itt szentelődjenek s olvadjanak be a szentek egységébe. A földi egyház feladata tehát a gyarló embernek a szentek egységébe való elsegítése.* Az egyház anyasága épen ebben van, hogy e gyermekeit szüli, táplálja, segíti a szentek egységébe. Az egyház e szent feladatra az isteni erőt Krisztustól, a fejtől kapja. Világosan kell azonban álljon, hogy nem a klérus, az egyház hivatalnokai, a templom és az egyházi intézmények az egyház. Ezek is, de elsősorban a *hívek, a tagok az egyház*. Nem a klérusban, az oltárban, a templomban van a szentség, hanem a Krisztusban, aki az Ige tiszta hirdetője és a Sakramentumok helyes kiszolgáltatása által a bűntől elszakítja, megszenteli és a szentek egységébe belcolvasztja egyháza tagjait. *Ezek által teljes az egyház a Krisztus isteni erejével, ezeken keresztül tud, mint anya isteni táplálékot, isteni nevelést adni gyermekeinek.*

Hogy e földi egyház igazi anya lehessen, az szükséges, hogy a tiszta Ige és helyesen kiszolgáltatott Sakramentumok által az egyes egyháztag, legyen az egyházi hivatalnok vagy egyszerű tag, igyekezzék naponként a bűntől megszabadulva, Krisztusban megszentelődni, másodsor az igaz hitben, reménységben szeretetben a szentekkel egységbe jutni.

Csak az ilyen anyaszentegyház adhat igazi segítségét az ifjúság istenkeresésére s nyújthat földi útjain minden földi közösségnél erősebb kezet.

E világon eddig minden ifjúság telve volt duzzadó erővel. Bármilyen szomorú időben is élt egy-egy ifjúság, e duzzadó erők mellett, szívében ott érezte a merész szárnyalásokra, a nagy tettekre a vágyat. Az ifjúság olyan, mint a lőésre kifeszített nyíl. Ahogyan elpattanítják az erővel telt nyilat, az határozza meg, hova száll a nyílvevő: a jövő. Noha magától pattan el, vagy avatatlan kezek pattintják el, ilyenkor rossz irányba megy. Az ifjúság

erői, vágyai felett ott kell hogy legyen egy idős, szülői kéz. Sok egyén és közösség az élet derekán azért jutott romokhoz, mert helytelen irányba fejtette ki ifjúkori erejét, mert *nem volt felette a gyámolító kéz.*

Az ifjúságra nézve az előbbi anyaszentegyházzal való találkozás azt jelenti, hogy duzzadó erőihez, vágyaihoz megnyerte a legigazibb gyámolító kezét. Tehát eltöltheti egy biztosság és bizonyosság.

Kálvin mondja, hogy az egyház kebelén kívül semmiféle bűnbocsánatot és üdvösséget nem remélhetünk. Hiába van meg az ifjúságban az Isten utáni vágy, az igazi egyház nélkül Isten elé valóságosan nem juthat. Az egyházzal találkozott ifjúság azonban biztos lehet arról, hogy Istennel való találkozás a igazi és valóságos módon meglesz.

Az anyaszentegyház azonban nemcsak Istenhez juttatja el kebelén levő gyermekeit, hanem részletti egy másik szent ígértében: *elvezeti a szentek egységébe.*

És még van egy jelentősége e találkozásnak. Az egyedülálló, magáramaradt ifjúság kap egy gyámolító kezét, mely *pályáikon, céljaikban segítőtje lesz.* Olyan segítőt nyer, mely minden világi közösségnél igazibb támogatást ad. Krisztus erejét nyújtja, hogy ott ahol dolgozniok, küzdeniök kell, az iskolák padjaiban, a műhelyekben, kint az életben megállhassanak, mindent sikerrel vihessenek véghez, a versenyben ezzel az erővel győzedelmek legyenek.

Mindezeket az anyaszentegyházzal szemben tisztelettel, hűséggel és engedelmisséggel álló ifjúság nyeri.

Sokan olyan reménytelenül néznek jövődönkre, és szájalommal ifjúságunkra. Mennyivel nehezebb életű, boldogtalanabb — mondják — a mult évtizedek magyar ifjúságánál! Ha mindkét fél komolyan veszi e találkozást, azt jelenti, hogy nem szabad ilyen gondolatokat táplálnunk. E találkozás pecsétje egy virágzó anyaszentegyháznak és az egyház által Istennel találkozott, Istenben megszentelt életű ifjúság által, megvalósult áldott, boldog jövődönnek.

Temesvár.

Borbáth Dániel.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Öntudatos Hit. Káté a református egyházba lépni óhajtok számára, valamint a gyülekezeti hitvédelem céljaira. Összeállította: Révész Imre debreceni lelkipásztor. Kis 8° 76 lap. Ára 60 (hatvan) fillér. A magyar református egyházi élet és lelkészi gyakorlat régen várta már ezt az érdekes és hasznos irodalmi ujdonságot. A hozzánk

vágyakozó, tiszta evangéliumi református hit után sóvárgó, kereső lelkeknek jóformán nem volt mit adnunk a kezébe, ami térképszerű pontossággal tájékozta volna őket a református keresztyénség határvonalairól *minden más front felé.* De nélkülözték ezt a tájékozást egyre szaporodó gyülekezeti munkásaink is, akik a legjobb esetben is csak egyoldalulag voltak eddig hitvédelem dolgában kiképezve, különösen, ha előiskolájuk kevés és egyszerű volt. Ez a kis káté most, rendkívül gazdag anyagot igen kevés helyre tömörítve, mindkét irányú szükségletnek megfelel. A református hitvallás egész rendszerének elemi fölfejtése közben a kálvinizmus tiszta bibliai álláspontja tételről-tételre szembeesítve van az *összes többi, Magyarországon megtalálható keresztyén egyházak és szekták, tanításával; sőt még a spiritizmus, a theozófia és a mai zsidó vallás is megfelelő figyelemben részesül benne.* A világosan, szabatosan és egészen népszerűen megírt könyvecske hatalmas fegyver lesz minden, a hitét, vallását, egyházát féltő és szerető magyar református ember kezében. A páratlan olcsóságú kiadvány Debrecen szab. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalatának áldozatkészségét dicséri. *A vállalat azoknak a lelkészeknek és tanítóknak, akik közvetlenül nála rendelik meg a művet, még az olcsó alapár mellett is 100 darab rendelésnél 10% engedményt ad.*

Eddig a lapunk számára küldött, közlésre szánt megrendelésre szóló felhívás. Mi is a legnagyobb örömmel üdvözöljük ezt a *levélben megküldött,* tartalmas és páratlanul olcsó kis füzetet, amely a régi terjedelmes hitvédő iratok és egy tudományos munkában eltöltött lelkipásztori élet legfontosabb eredményeit az egyház sorsáért aggodó s annak erősítésén munkálkodó emberek kezébe adja. Sajnos, egyelőre nincs remény arra, hogy a kis füzetet mi is itt Erdélyben árusíthassuk, ezért a megrendelések közvetítésére sem vállalkozhatunk. Mivel a feltámadás ünnepével kapcsolatban talán némelyik olvasónkat érdekelni fogja s magán *levélben erre felszólítást is kaptunk,* a Szerkesztői üzenetek közt leközzöljük ref. egyházunk felfogását a szellemtanra (spiritizmusra) nézve. Hasonló irányú érdeklődésre készségesen fogunk mutatványokat közölni lapunkban ebből az értékes könyvből.

Ki volt Orbán Balázs? Emlékezés a legnagyobb székelyre, születésének 100-ik évfordulóján. *Kiadja a Sz. Kereszturi Kaszinó, 40 Lei.* Ennek a kedves emlékfüzet-

nek, melynek összeállításában Erdélynek mindenik magyar felekezetéből neves férfiak vettek részt, olvasását és megrendelését melegen ajánljuk olvasóinknak. Hiszen, amint a füzet mondja: „Orbán Balázs nem csak az unitáriusoké, hanem az egész székelységé, az összmagyaroságé. Egyike volt ő azoknak a nagy „álomlátóknak”, akik előtt a liberálisizmus, humanizmus és demokrácia egy sekélyes gondolkodású korban is megőrizték eredeti, nemesen ideális, erdélyi tartalmukat s aki a Székelyföld annyiszor emlegetett, de ma már ritkán olvasott, nagybecsű, leírásában utat mutatott e kis ország rész tudományos kutatásai számára. Hogy mint politikust nem vették sokszor komolyon és ellenzéki követtársaival, Bartha Miklóssal és Ugron Gáborral jó ideig elzárta Udvarhelymegyét a kormány égetően szükséges támogatásától, érdeklődésétől, abban fájának szomorú, társtalan sorsát siratjuk meg. Vagyona tekintélyes részét az Ekmének hagyta, székely fajmentési célra, hol van ma ez az alapítvány?... De lelki öröksége: *visszaadni népét önmagának multja és testi-lelki kincsei megbecsülése által, örökké élni fog.*

Olvasóinknak, családtagjaiknak, gyülekezeteinknek áldott, üdvösséges ünnepnapokat kívánunk. Töltsék meg lelküket ezeknek óráiban az Ige hallgatása, olvasása és a közös épülés által annak a menyei világnak erőivel, amit megnyitott számunkra az érettünk szenvedő és feltámadó Krisztus. Pihenésünk, szórakozásaink közben ne némuljon el soha bennünk a Lélek szava: azért tehát törekedjünk azokra, amik a békességre és egymás épülésére valók! (Róm. 14₁₀). S állítsuk megerősödött hitünket Isten Anyaszentegyházának szolgálatába.

† **Hegyi Péter.** A peteki parokhiára és gyülekezetre a tavaszi ébredés gyászát, siralmat hozott. Hűséges pásztor, Hegyi Péter, aki 30 éven át gondozta nyáját, e hó 16-án kinos szenvedés után elköltözött az Urhoz. Megrendülve olvastuk mindnyájan ezt a hírt, hiszen az az 56 év, ameddig ő élt, még nem az emberi kor alkonyatát jelenti. Mennyit tudott volna ő még dolgozni, mint lelkipásztor, mint az udvarhelyi traktusnak csak nem rég választott esperese,

mint egyházkerületi bíró és zsinati tag, ahol nagy törvényjártasságát, éles eszét és fáradhatatlan, pontos munkásságát alig lesz képes pótolni valaki. Kidolgozott törvénytervezeteinek életbeléptetését nem érthette meg, gyermekeinek felnevelését, elhelyezését nem valósíthatta meg. Szálljon áldó imádság poraira azok részéről, akiket ő mint egyházi előjáró rendre, pontosságra szoktatott s szálljon a Krisztus vigasztaló, erősítő kegyelme özvegye és 5 árvája szívébe, akiket ő olyan árván, segítő támasz nélkül hagyott, ahogy csak ref. papi családok maradhatnak el a fenntartó oszlop kidőlése után.

Ifjúsági konferencia. Olvasóinknak, lelkipásztorainknak és iskoláinknak figyelmét felhívjuk az ünnep utáni csonka héten (ápr. 3—6) Marosvásárhelyt a Ref. Kollégiumban megtartandó ifjúsági konferenciára. Nélkülözhetetlen kiegészítői ezek a konferenciák a családi, gyülekezeti és iskolai vall. nevelésnek, hiszen mind az, ami ezekben parancs, fárasztó kötelesség és iskolai feladat, itt nyer a közvetlen érintkezés és lelki kicserélődés folytán a Krisztus hatalmából *életet, színt, megszentelő erőt.* Falusi bibliakörök is küldjenek ki legalább képviselőket a konferenciára, hogy így kapcsolódjanak bele abba a nagy ébredési munkába, amelyik egyházunk megújulásáért folyik.

Ref. főiskolai hallgatók szervezkedése. Kolozsvárt tanuló főiskolai hallgatóinknak közös konferenciája volt márc. 10-én a theológián. D. e. Tavasz S. theol. igazgató a tudomány és a hit egymáshoz való viszonyáról, d. u. Püspök aa az élet értelméről, végül Nagy G. az egyház és az ifjúság címmel tartott velük megbeszéléseket. Ezeknek rendjén örömmel látta mindenki feltárulni egyetemi ifjúságunknak is az intenzív vall. érdeklődését, elszántságát arra, hogy beleilleszkedjék áldozatos tagként Erdély küzdelmes életébe és vágyó keresését a megfelelő ref. szervezkedési forma után. Mi különösen ennek halaszthatatlanságára hívjuk fel ismételtlen a figyelmet, mert a *lelkek erre már megvannak érve* és más felekezetek megis előztek (kath. Szociális Misszió ifj. osztálya és Dávid Ferenc egylet) ebben minket. A kálvinizmus meg kell már végre, hogy találja az ébresztő és hitigazságokat tisztázó munkája után a szervezés formáit, ha nem akarjuk, hogy minden széthulljon a kezünk közt. Az ifjúságnak egyházunkra utaltságáról írt cikcünkre külön is felhívjuk olvasóink figyelmét.

A szerkesztésért felel: Dr. NAGY GÉZA.

Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T.
Cluj-Kolozsvár

KALVINISTA VILAG

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR ÉS DR. NAGY GÉZA

Megjelenik minden hónapban kétszer - Előfizetési díja félévre 60 Lel. Egész évre 120 Lel
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 38
Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők

III. ÉVFOLYAM

1929. ÁPRILIS 15.

8. SZÁM

Figyelem-szétszórás.

A figyelem-szétszórás egy lélektani jelenség. Jelenti az öntudat ama állapotát, amelyben sokféle külső benyomás hatása alatt, elveszíti feszülő erejét s ahelyett, hogy egy irányban érvényesítene azt s egy tárgyat ragadna meg s merülne el abba, önereje szétszóródik s tehetetlenül vergődik. — A mai erdélyi magyar társadalmi életben ehhez hasonló jelenségekkel állunk szembe. Az erdélyi magyar lelket bizonyos irányok mesteresen juttatják a figyelem-szétszórás állapotába. Ma arra lenne szükségünk, hogy minden szellemi és anyagi erőnket arra központosítsuk, hogy nemzeti lelkünket megóvjuk és megmentjük azoktól a mérgező és rontó hatásoktól, amelyek gyökerében támadják meg! Ma arra lenne szükségünk, hogy minden érdeklődést összeszedjünk és összevonjunk s a mi nagy nemzeti kérdéseinkre irányítsuk, hogy minden magyar lélek ott csüggyön s remegve, aggódva és reménykedve lesse, hogy mimódon szolgálhatja jövődönket s mit tehet ennek a jövődönnek az érdekében! Ma arra lenne szükségünk, hogy minden magyar lélek együtt keresse és kutassa, hogy vajjon mi az Isten akarata a mi nemzetünkkel s a felismert jelek és intések hatása alatt, egész akaraterejét, tudását, reményességét, szeretetét és hitét odaadja ennek a felismert akaratnak a szolgálatába. S mi történik? Sajnos azt, ami történik nagyon kevesen veszik észre. Az történik, hogy egyesek, csoportosulások, egészen üzleti vállalkozások, olyan merőben jelentéktelen, sőt, közönséges és alantas lépéseket és kezdeményezéseket tesznek, amelyek csak arra alkalmasak, az üzleti érdekek szolgálata mellett, hogy ezt az elfaradt, kimerült, ezt a sok tekintetben lethárgiába esett magyar kisebbséget olyan

dolgokkal nyugtalanítsák, amelyek középonti s életbevágó kérdéseinktől figyelmét elvonják, szétszórják s személyvesztő akcióikkal tiszta látását elvakítják. Egyik tekintélyes napilapunk szépségversenyt rendez s hónapokon át olvasótáborának érdeklődését, figyelmét, buzgalmát azzal pazaroltatja. „Nemzeti ügyet” csinál egy erkölcsileg veszedelmes, rontó hatású akcióból s a jövődő magyar anyákat egész erdélyszerte olyan kísértéseknek teszi ki, amelyek lelküket megüresítik, hiúvá és felszínessé formálják. Egy másik magyar nyelvű, erdélyi folyóirat „a pajtás házasság” frivol kérdését veti fel, hetek óta plakátirozza, hirdeti, hogy egy olyan kérdéssel, amely az erdélyi keresztényen magarságnak egyáltalában nem kérdése, fertőzze a lelkeket s a légiónyi erkölcsi kísértések számát szaporítsa. Természetesen! világperspektívába tartozó nagy kulturális kérdésnek minősítik, hogy vakulj magyar! s a nagy nemzetközi kitekintések kedvéért, dobd sutba nemzeti léted igazi nagy problémáit! — Ime! két nagyon kirívó eset, amelyek alkalmasak arra, hogy a figyelem-szétszórás állapotába juttassák az erdélyi magyar lelket. Mennyi figyelmet, mennyi érdeklődést, mennyi buzgalmat, mennyi időt rabolnak el ezek az esetek.

Mikor jut a mi magyar társadalmunk oda, hogy legyen erkölcsi bátorsága ezeket az erkölcsi inzultusokat visszautasítani s azokat, akik ámtásaikkal s a kultúrátlan-ság, a szüklátókörűség és az elfogultság vádjával ejtik meg és terrorizálják, mikor tudja figyelmen kívül hagyni, mellőzni és fölényesen napirendre térni? Erdélyben ma különösképpen a kálvinista keresztény emberekre vár az a feladat, hogy életbevágó és nem-életbe-

fel a gyülekezettel szemben azzal az igény-nyel, hogy mint Isten beszédét fogadja, a gyülekezet álljon a prédikációval szembe ezzel a várakozással. És vonja le mind a kettő magára nézve ennek az igénynek és ennek a várakozásnak a következményeit. Ehhez az szükséges, hogy higgyünk az Igében, mint Isten élő kijelentésében.

Az imádság legyen az Istennel való beszélgetés: az élő, a cselekvésében emberi elgondolások, emberileg kitalált törvények által nem korlátolt Istennel való személyes érintkezés.

Istentiszteletünk megújulása, mint láthatjuk, nem csak tőlünk függ. A *Szentlélek munkájára van szükség*. Ha a Szentlélek adja a pap szájára a prédikációt és a gyülekezetére az imádságot, akkor istentiszteletünkben Isten, mint cselekvő élő valóság, elfoglalja a maga helyét és istentiszteletünk megújul.

G. L.

A munka.

Munkálkodjatok ne az eledelért, amely elvész, hanem az eledelért, amely megmarad örökre, amelyet az embernek Fia ad majd nektek.

János ev. 6. r. 27. vers.

Ha végigforgatjuk a Szentírást és a történelmet, a munka és az ember egymáshoz való viszonyáról két ellentétes felfogást találunk. Az egyik szerint a munka *áldásul* adott az embernek. Átala nemcsak a siralom-völgye változik termékeny földdé, nemcsak az élet külső szükségéi és nyomorúságai győzhetnek le, hanem maga a lélek is meggazdagodik. A munka az az eszköz, az a fegyver, melynek segítségével a lélek győzedelmeskedik a föld gonosz hatalmain és összekapcsolódik Istennel. A munka által lesz az ember emberré. Ezért már a paradicsomban munkát ad Isten az embernek, hogy a kertet művelje és őrizze. Az Isten gyermekeinek ismertetőjele mindig a hűség, megszakítatlan munka. A történelem tanúsága szerint is a munka volt úgy az egész emberiség, mint az egyes ember leghűségesebb segítőtársa. Átala jutott az ember előbbre. A pusztulás, a halál biztos előjele volt min-

dig, ha valahol a tétlenség elhatalmasodott az emberek fölött

Ezzel párhuzamosan úgy az Írásban, mint a történelemben láthatjuk a munkának egy másik, *ellenséges* arcát, amely sötéten, fenyegetőleg mered az emberre. Egyeseket, népeket látunk, akiknek életében démoni, pusztító, átkos hatalom a munka, amely megrontja a lelkeket és megrontja a világot. Mint egy kegyetlen zsarnok uralkodik az embervilág fölött és a lelkeket megtölti gonosz indulatokkal irigységgel, elégedetlenséggel, kapzsisággal. Jaj annak, aki karmai közé kerül. Annak arcáról eltűnik a mosoly, szívéből az öröm panasz és könny foglalják el a helyét. Mintha állandóan zúgna fölötte a kárhoztatás, amely a paradicsomból kiűzött embert kísérte: „Átkozott legyen a föld miattad, fáradságos munkával élj belőle életednek minden napjaiban.”

A munkának ma is megvan ez a kettős arca. Fájdalom, a fényes, áldott arcát ritkán és kevesen látják. Annál sötétebben, annál fenyegetőbben mered reánk a másik. Mert soha sem volt a munka ekkora úr, ilyen zsarnok úr a világ fölött, mint ma és soha sem rontott meg ennyi lelket.

Hogy ez miért van így és mi az orvossága, arra a kérdésre ad feleletet az Ige. Isten akaratának a teljesítése az az eledel, amelyről Jézus azt mondta, hogy az ő eledele és amely megmarad az örökéletre. Mert minden, ami van égen és földön, az Istené, az Ő szolgálatára rendeltetett. Így lesz átokká a munka, ha földi, önző célok szolgálatába állítjuk. De áldásossá lesz azonnal, ha visszadjuk rendeltetésének.

Isten kezéből vedd a munkát és Neki add vissza, mint szent szolgálatot ez a megoldás.

G. L.

Terjesszük a

KÁLVINISTA VILÁG-ot,

mint a
romániai
magyar refor-
mátusság igazi
kálvinista ön-
tudatú, irányú
és szellemű
lapját!

maga lássa, hogy mint leszen maga és leányi dolga, mert mi sem hagyjuk a prédikátorunkat.

A gyülekezet egyrészen rokonszenve nem a panaszt, hanem a kiméletlenül üldözött prédikátort kezdte körül venni. Így történt, hogy Szederjesi bőven kapott tanukat, számosan jelentkeztek önként és notárius uram a vizsgálaton alig győzte a sok súlyos vallomást jegyzőkönyvre venni.

Ha Sarkadi György jelen lett volna és hallotta volna, hogy mit tartalmaznak a vallomások, talán nem lett volna annyira elbizakodott a szentszéki tárgyaláson, melyet az 1707. március 8.-i parcialis synoduson tartottak meg Gönczi István esperes uram elnökle alatt. Bizott az esperes régi barátságában, nemesi tekintélyében, leányainak tisztességében, ügyének győzelmében. Még prókátor fogadását is feleslegesnek tartotta.

A szentszék előbb a polgári hatóság elé akarja áttenni az egész ügyet, de éppen Sarkadi György ragaszkodott makacsul az egyházi bíróság ítélkezéséhez, mert ettől súlyosabb ítéletet remélt Szederjesire.

Maga adja személyesen a vádat:

— Ilyen okon kellett ennekem citáltatnom az szentszék eleiben tiszteletes Szederjesi János uramat, hogy holmi egyet-másokat akarván az templomba bevinni az németek elől ő kegyelme onnét kihánta hordómat, ládáimat és ebből következett az egymás között való rút veszekedés, mert mind magamat, feleségemet és leányaimat rútul szídalmozott ördögi szítkokkal, leányaimat rosszaknak, tisztátalanoknak szídalmozta. Az melyet doceálok relatoriumban. Azért per hoc azt kívánom, hogy leányaim tisztességeket állassa helyre, az mit ellenük monda, mondja vissza, hogy pedig rút szítkokkal szítkozta őket, azért tisztitől megfosztassék s mindenik vétkének külön-külön díján maradjon.

Szederjesi János Horváth Dániel prokurátora által adta meg feleleteit. Kéri, hogy a szentszék olvassa fel a vizsgálaton felvett jegyzőkönyveket és hallgassa ki eskü alatt a még jelentkezett tanukat.

A szentszék a vizsgálati jegyzőkönyveket felolvastatta. A közvetlen szem- és fültanukat eskü alatt kihallgatta, azután meghozta a következő lesújtó deliberatutumot:

„Mivel Sarkadi György propozíciójában azt kívánta, hogy leányának, Sarkadi Ilonának tisztátalan életét és cselekedeteit bizonyítsa meg tiszteletes Szederjesi János uram, ha pedig meg nem bizonyíthatja, vivum Humagiomon maradjon. Leányának az felől való causának fassióját megolvastatván az szent parcialis, elégséges tanukkal az dolog megbizonyíttatván, Sarkadi Ilona magistratus kezében adjudicáltatik, Sarkadi György pedig mind feleségestől, hogy szídalommal és gya-

lázatos beszédekkel és fenyegetésekkel illeték az prédikátort, vivum Humagiomon maradjon. Ilona pedig és Judit excommunicaltatnak.“

Szederjesi Jánossal szemben pedig, mivel nyilvános veszekedésben vett részt és a gyülekezet előtt pirongatta meg Sarkadi Györgyöt, „az Canonnak contunatioja szerint arra ment az istenes törvény, hogy ő kegyelme a szent parcialist reconciliálja s az mely botránkozás esett ő kegyelme miatt, azt kiáltván ő kegyelmére, hogy gyilkos, az alól az infamia alól intra quindenam ő kegyelme justificálja magát, hogy az ecclesiában levő botránkozás kivettessék.“

A prédikátor rövidesen be is igazolta, hogy nem használta Sarkadival szemben a gyilkos szót. „Éz alól az infamia alól felszabadította és megigazította magát tiszteletes Szederjesi János uram mostani koródszenmártoni prédikátor intra quindenam.“

Sarkadi Györgynek, mikor a nagy garral beindított és makacsul tartott perrel együtt családjá tisztessége is elveszett, nem volt már több veszteni valója. Egyetlen érzés hevítette: bosszút állani Szederjesi János prédikátoron, pedig az egész házát lesújtó gyalázatért egyedül csak saját magát okolhatta volna. Ettől kezdve — bár az eklézsia egyrésze mellette volt — nyughatatlansággal lett teljes es pokollá változott a prédikátor élete, de még azoknak is, akik az igazat megvallották az egyházból kiközösített két nemes leány felől.

A következő év, 1708. január 25.-én Egrestön tartott parcialis synodus végre intézkedett: „Megtékvén az szent parcialis Szederjesi János uramnak Szentmártonban nyughatatlan életét, régi sok keserves szenvedését, másfelől Érsekujvári János uramnak Szentpálra nem rendes bemenetelét, végeztetett, hogy tiszteletes Szederjesi János uram Szentpálra menjen, Érsekujvári János uram viszont Koródszentmártonba.“

Sarkadi György uram tehát végre megszabadult a gyűlölt prédikátortól. Azt hitte, hogy megbosszulta magát, midőn megmutatta, hogy elítélve is mekkora hatalommal rendelkezik. De ezzel bizony sem az Ilona, sem a Judit, sem a maga tisztességét nem tudta helyreállítani többé sohasem.

Dr. Illyés Géza.

A keresztyén hit nem vélemény és emberi elhíttetés, hanem a legszilárdabb bizodalom s nyilvánvaló és állhatatos szívbéli helybenhagyása, szóval a legbizonyosabb elfogadása az Isten igazságának, mely a szent iratokban és az apostoli hitvallásban elő van adva.

II. Helvét Hitvallás XVI. rész. 1.

SZOCIALIS KÉRDÉS

Gyermekmunka Kínában. A kínai kereskedelmi kamara külön engedélyével a tientsini ker. ifjúsági egyesület egy amerikai és egy kínai titkárnője az ottani gyárakat átvizsgálta. Hat nagy szövőgyárat, valamint szőnyeg és gyufagyárat lekinlett meg. Mindenütt túlnyomó részben gyermekmunkásokat talált. A legtöbb gép a gyárak számára Amerikában készült és a szövőgépek méretei úgy voltak megalkotva, hogy a gyermekmunkásokhoz találjanak. Alig hét éves fiúk és leányok voltak a munkások. Hihetetlen gyorsasággal csomagolták a gyermekek a gyufát a dobozokba. Naponként 12 órai munkáért 8–10 lei bért kaptak. — Szomorú tény ez. De mit várunk Kínától, ha a tisztán keresztyén európai országok sem tudták még eddig a gyermekvédelmet következetesen véghez vinni.

Keserű tények. E cím alatt egyik német evangélikus lapban dr. Schoell a német nép szomorú gazdasági helyzetéről és az abból folyó következményekről ír. Legelső sorban az *életigények leszállítását* ajánlja. Többek közt így ír: „Mi tovább nyújtzkodunk; mint ameddig a takarónk ér, természetesen nem minden egyes, de mi mint nép egészben véve. Mi adósságból élünk. Avagy nem igaz, hogy minden körben sokkal nagyobbak ma az életigények, mint az összeomlás előtti? Ünnepeket, összejöveteleket, összejöveteleket követ, élvezet élveztet. Nem is szólva mindenek a kinövéseiről, csak az ugynevezett normális életfolytatásról. Adná az Isten, elégedene meg mindenki a szükséges élelemmel, ruházattal és lakással; milyen sokat nyernék ezzel. De mi minden áron sokkal többet akarunk. Nem vagyunk hajlandók lemondani. Felháborodunk, ha valaki arra mer rámutatni, hogy korábban, amikor gazdagabbak voltunk, egyszerűbben éltünk, mint most, amikor szegények vagyunk. Az egyik oldalról azonnal szemére hányják: irigyli a néptől azt a kevés és szegényes életörömet is, a másik oldalról azt mondják: irigy azért, mert a jobbmóduakkal nem tud lépést tartani. Pedig eljöhét az idő, amikor mi mind, egyenként és összesen kényszerítve leszünk, akár tetszik, akár nem, igényeinket leszállítani. A jelenlegi helyzetből következik a takarékoskodás kötelessége, a felesleges kiadások elhagyása. Persze ez sokak előtt nagyon ósdi és túlhaladott álláspontra, pedig akik előttünk éltek, valószínűleg tudtak annyit az életéről, mint mi felvilágosodott utódok”.

Dr. Schoellnak e sorai semmiféle kommentárt, vagy a mi viszonyainkhoz való átirást nem igényelnek. Mivel az ember önmagával szemben elfogult, tekintsünk népünk életére nem tagadhatjuk el, mily szükségünk van ezekre a figyelmeztető szavakra.

Ella néni meséi. Irta dr. Victor Gabriella. Kolozsvár, 1929. „Az én kicsinyeim” kiadása. Kis 8° 40 lap. Ára 10 leu és a porto. Aki kezébe veszi és elolvassa ezt a kis könyvecskét, az, ha nem is tudná, mindjárt biztosan megállapíthatja, hogy a szerző abból a családból való, mely a magyarországi evangéliumi mozgalmaknak két jelentős vezérfarcost adott: az idősebb és az ifjabb Victor

Jánost. Ezek a mesék nemcsak arravalók, hogy a gyermekeket gyönyörködtessék, hanem és elsősorban arra, hogy nevelő hatást gyakoroljanak lelkükre. De ez a megállapítás nem azt jelenti, mintha ezek a mesék nem ütnék meg a mértéket az első szempont alatt nézve, mert mindenik fordulatos, érdekes és a gyermek fantáziáját foglalkoztató. Nem tartoznak ezek a száraz, moralizáló, meséknek csúfolt tanítások közé, amelyekből kellemetlenül és unalmasan kikiabál a tanító tendencia. Mesék ezek, amelyekből, mint magból a nővény, természetesen, önmagától bomlik ki az a magasabb, evangéliumi világ, amely felé útmutatók akarnak lenni. Ezért nagy nyereség a mi gyermekirodalmunk számára ennek a füzetnek a megjelenése.

Ezek a mesék most másodszor látnak napvilágot. Először a szerző adta ki Magyarországon. „Az én kicsinyeim” kiadása ennek a kiadásnak alapján készült. A szerző, akit nem üzleti szempontok, hanem az igehirdetésnek ilyen formában való kötelezettsége késztetett e mesék megírására és kiadására, minden ellenszolgáltatás nélkül, ajándékként az erdélyi vasárnapi iskolás gyermekek számára engedte át könyvét másodszori kiadásra „Az én kicsinyeim”-nek.

„Az én kicsinyeim” c. gyermeklapunk pedig ezt az ajándékot mint ajándékot adja tovább a gyermekeknek. Mert olyan olcsón juttatja az olvasók kezébe, hogy semmi nyeresége sem lehet a könyvecskén.

A legmelegebben ajánljuk e mesés könyvet lapunk minden olvasójának figyelmébe. Nagyon alkalmas arra is, hogy elemi iskolánkban vizsgai jutalomkönyvként osszák szét.

A könyvecske az „Ifjú Erdély” iratterjesztésénél, Cluj, Calea Victoriei 38. szám alatt rendelhető meg.

G. L.

Bibliai Lexikon kiadását határozta el a Sylvester Irodalmi és Nyomdai Intézet. A Lexikon, a kiadói értesítés szerint, feladatának tekintti hogy tiszta evangéliumi alapon, lexikális rövidséggel és tárgyilagossággal betűrendben és szabatosan megmagyarázza mindazokat a kérdéseket, amelyek a Biblia tanulmányozása közben felmerülnek. Hatalmas kötetben. 800 oldalon, kb. 8000 címszóban nyújtani fogja mindazt a nemzeti és világtörténeti, művelődéstörténeti, vallás- és irodalomtörténeti anyagot, a Szentírás magyarországi tudományának mindazon komoly eredményeit, amelyeknek ismerete elkerülhetetlenül szükséges ahhoz, hogy az olvasó a Szentírásban elének táruló isteni kijelentésről helyes képet alkothasson, feldolgozza a Bibliával kapcsolatos theologiai alapfogalmakat, megfelelő tájékoztatást nyújt a bibliai földrajzban és természetrajzban s részletesen ismerteti a Biblia többézer néven megnevezett szereplő